

DET KONGELIGE BARNE- OG FAMILIEDEPARTEMENT

Jehovas vitner

Deres ref

Vår ref

Dato

24/4119-

11. november 2024

Beslutning – Omgjøringsanmodning tas ikke til følge – Jehovas vitner

Vi viser til brev 24. oktober 2024 med anmodning om omgjøring av følgende seks vedtak:

- 1) Statsforvalterens vedtak 27. januar 2022 om avslag på krav om statstilskudd for 2021.
- 2) Barne- og familiedepartementets vedtak 30. september 2022 som opprettholdt vedtaket 27. januar 2022.
- 3) Statsforvalterens vedtak 22. desember 2022 om avslag på søknad om registrering etter trossamfunnsloven.
- 4) Statsforvalterens vedtak 7. november 2023 om avslag på krav om statstilskudd for 2022.
- 5) Statsforvalterens vedtak 7. november 2023 om avvisning av krav om statstilskudd for 2023.
- 6) Statsforvalterens vedtak 18. juni 2024 om avvisning av krav om statstilskudd for 2024.

Departementets konklusjon

Omgjøringsanmodningen tas ikke til følge.

Beslutningen om ikke å omgjøre ovennevnte vedtak er ikke et enkeltvedtak i forvaltningslovens forstand, og kan derfor ikke påklages.

Omgjøringsanmodningens innhold

Jehovas vitner viser til at ovennevnte vedtak «har sin bakgrunn i Jehovas vitners religiøse lære om å begrense kontakt med en person som har blitt fjernet fra menigheten, eller som selv har trukket seg». Jehovas vitner vil informere om «en nylig justering, som er gjort på verdensbasis, i vår religiøse praksis på dette området». De viktigste justeringene oppsummeres så i fire kulepunkter. Blant annet opplyses det:

Postadresse
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo
postmottak@bfd.dep.no

Kontoradresse
Akersgt. 59
www.bfd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 793

Avdeling
Forbruker-, tros- og
livssynsavdelingen

Saksbehandler
Geir Telstø
22 24 80 28

«Hvis en døpt mindreårig begår en alvorlig synd, vil to eldste ha en samtale med den mindreårige og hans kristne foreldre eller foresatte, for å finne ut hva foreldrene allerede har gjort for å hjelpe barnet sitt til å gjøre de nødvendige forandringene og angre. Hvis den mindreårige har en fin innstilling og foreldrene klarer å nå inn til ham, kan det være at de to eldste kommer til at det ikke er nødvendig å gjøre noe mer med saken. Det er foreldrene som har et bibelsk ansvar for å korrigere barna på en kjærlig måte. Av den grunn vil det være enda sjeldnere at en døpt mindreårig som har begått en alvorlig synd, vil kunne bli fjernet fra menigheten.»

«Personer som tilhører menigheten, velger selv om de vil invitere en person som har blitt fjernet fra menigheten eller har trukket seg, til et menighetsmøte. De kan også velge å hilse på personen og ønske ham eller henne velkommen til møtet. Hvis personen gir uttrykk for at han ønsker å komme tilbake til menigheten, kan de eldste også ordne med at noen i menigheten studerer Bibelen med ham selv om han ennå ikke er blitt gjenopptatt. En person som er fjernet fra menigheten eller har valgt å trekke seg, kan bli gjenopptatt innen noen få måneder hvis han viser at han oppriktig angret.»

I brev 31. oktober 2024 gis det tilleggsbemerkninger til ovennevnte brev. JV viser til vedlagte ekspertuttalelse fra Jean Zermatten, tidligere leder i FNs barnekomité, og anfører at det i denne konkluderes med at «de relevante religiøse praksisene til Jehovas vitner er i samsvar med, og beskyttet av, FNs barnekonvensjon».

Forvaltningsloven § 35 første og andre ledd

Etter [forvaltningsloven](#) § 35 første ledd kan et forvaltningsorgan «omgjøre sitt eget vedtak uten at det er påklaget dersom

- a. endringen ikke er til skade for noen som vedtaket retter seg mot eller direkte tilgodeser eller
- b. underretning om vedtaket ikke er kommet fram til vedkommende og vedtaket heller ikke er offentlig kunngjort, eller
- c. vedtaket må anses ugyldig.»

I § 35 andre ledd heter det: «Foreligger vilkårene etter første ledd, kan vedtaket omgjøres også av klageinstansen eller av annet overordnet organ.»

Departementets vurdering

Departementet kan ikke se at det i omgjøringsanmodningen fremkommer opplysninger som tilsier at vedtakene må anses ugyldige eller at de bør omgjøres på et annet grunnlag, jf. forvaltningsloven § 35 første og andre ledd.

Etter vårt syn er innholdet i de to sitatene ovenfor egnet til å bekrefte at statsforvalteren og departementet har lagt en riktig forståelse av Jehovas vitners praksis knyttet til kontakt med personer som er ekskludert eller har meldt seg ut, til grunn for sine vedtak. Hovedtrekkene i praksisen består. Det vises til [Vakttårnets studieartikkel 35 fra august 2024, Hjelp til dem som blir fjernet fra menigheten](#), der det opplyses følgende i avsnitt 14 (Vakttårnets utheving):

«Betyr det vi har sett på nå, at vi absolutt ikke skal kontakte en som har blitt fjernet fra menigheten? Nei, ikke nødvendigvis. Vi vil selvfølgelig **ikke være sammen med ham sosialt**. Men vi kan bruke vår kristne samvittighet til å avgjøre om vi vil invitere ham til et møte. Det kan for eksempel være at vi har lyst til å gjøre det hvis han er en slektning av oss eller vi var nære venner med ham før han ble fjernet fra menigheten. Hvordan bør vi behandle ham hvis han kommer på et møte? Tidligere ville vi ikke hilse på en slik person. Også her må hver enkelt bruke sin kristne samvittighet til å velge hva han eller hun vil gjøre. Noen føler at de kan hilse på ham eller ønske ham velkommen til møtet. Men vi vil ikke ha en lengre samtale eller gjøre andre ting sammen med ham.»

Vi legger til grunn at det fortsatt er slik at

- enhver døpt person kan bli ekskludert fra Jehovas vitner – også barn
- eksklusjon medfører en streng, systematisk og målrettet sosial utstøtelse av den ekskluderte – også fra familie og slekt som ikke bor i samme husstand som den ekskluderte
- dømte personer som melder seg ut av Jehovas vitner, inkl. barn, skal utsettes for den samme sosiale utstøtelsen som ekskluderte personer

Eksklusjonspraksisen krenker barns rettigheter, jf. vurderingene i statsforvalterens og departementets vedtak.

Når det gjelder uttalelsen fra Jean Zermatten, som er vedlagt brev 31. oktober 2024, vil vi for det første bemerke at denne synes å bygge på en annen forståelse av Jehovas vitners praksis enn den departementet legger til grunn, jf. punktene over. På s. 13 og 14 skriver han med henvisning en dom fra ankedomstolen i Ghent (som Jehovas vitner tidligere har vist til):

«In the present case, being excluded from the religious community does not necessarily mean rejection or isolation, even if the adolescent is, in fact, distanced from the other members, but not necessarily from everyone and not from his/her family.»

«it would appear that the children's relationship with their parents is not affected and that any social isolation would only concern other community members.»

Vedtakene i saken bygger på bevis – i hovedsak Jehovas vitners egne tekster – som støtter opp under følgende forståelse av praksisen: Medlemmene skal normalt sett ikke ha alminnelig sosial kontakt med ekskluderte og utmeldte familiemedlemmer som ikke bor i samme husstand, inkl. barn og søsken. Så snart et barn som enten har blitt ekskludert eller selv har meldt seg ut av Jehovas vitner, blir myndig og flytter for seg selv, forventes det at foreldrene og eventuelle søsken som er medlemmer i Jehovas vitner, ikke lenger skal ha vanlig sosial kontakt med vedkommende. Religionsviteren George Chrystides, som har skrevet flere bøker om Jehovas vitner, opplyser følgende om dette i artikkelen [Jehovah's](#)

[Witnesses: Disfellowshipping, Shunning, and the Ghent Ruling](#), publisert i Bitter Winter 20. april 2021 (vår utheving):

«The Society's sanction of shunning applies to baptized members (adults and minors), and those who have dissociated themselves—that is to say, those who have formally expressed in writing a desire to be no longer part of the Watch Tower organization, or whose actions plainly demonstrate a desire to leave, such as regularly attending a mainstream church, joining the army, or voluntarily accepting a blood transfusion.

[...] **Members may not associate with the disfellowshipped or disassociated individual.** It is also worth noting that reinstatement is possible, and indeed encouraged: the elders will attempt to visit the disfellowshipped member at least once a year to offer counsel and to determine whether the ex-member might be persuaded to return.

[...] However, it is disingenuous to believe that family ties remain intact, and that only spiritual fellowship is withdrawn. *Bitter Winter* quoted the statement: "Since [...] being disfellowshipped does not sever the family ties, normal day-to-day family activities and dealings may continue. Yet, by his course, the individual has chosen to break the spiritual bond between him and his believing family..." ("Keep Yourselves in God's Love" [2008, 2014]: 208).

This might seem to suggest that family relationships remain the same, but that the disfellowshipped member may not participate in the weekly Family Worship Evening. The situation is not quite so simple. So long as the household remains together, normal family activities take place. If the father of the household has been disfellowshipped, he will still be permitted to eat with the others, watch television, go on family outings, and have normal relationships with his wife, including sexual relations. He is still the head of the household, to whom his wife should be subject, unless his demands are contrary to Jehovah's law. If some other member of the family is disfellowshipped, normal familial relationships are intact, but they will be excluded from the Family Worship Evening. Instead, the father is encouraged to give them one-to-one spiritual counselling. What the offender may not do, however is to speak to non-family Witnesses who call.

The offender is not normally required to leave home—certainly not if he or she is a minor. However, one Watch Tower publication states that it may be necessary for a householder to ask a disfellowshipped member to leave. This would be considered appropriate if they continued to engage in unacceptable practices, for instance if they repeatedly came home drunk, or persistently stayed out late with a non-believing partner. **Once the offender leaves the home, then social interaction discontinues. Two Watch Tower videos depict parents refusing to open a text message from disfellowshipped children, since they are no longer allowed to have social contact.»**

Zermattens uttalelse bærer preg av at han i liten grad vektlegger betydningen av den psykiske påkjenningen forbundet med praksisen som er beskrevet over. Det er etter vår oppfatning lite treffende å beskrive konsekvensene for et barn av å bli ekskludert fra Jehovas vitner som «less pleasant», slik Zermatten synes å gjøre på s. 13 i uttalelsen.

Det å frata en tenåring under 18 år alminnelig sosial kontakt med venner og familie/slekt utenfor husstanden, og i tillegg forespeile hen at nær all kontakt med familien i husstanden vil opphøre når hen blir myndig og flytter hjemmefra, er etter departementets syn forenlig med beskrivelser av negativ sosial kontroll og psykisk vold, jf. vurderingene i statsforvalterens og departementets vedtak. Departementet ser da hen til at dette vil kunne være konsekvensen for mindreårige hvis de for eksempel har kjærtegnet kjæresten sin uten å angre etterpå¹ eller har benyttet seg av sin rett til å melde seg ut av trossamfunnet.

Zermatten gjør også en gjennomgang av sanksjoner innenfor andre religioner. Til denne vil departementet bemerke at det ikke er uvanlig at trossamfunn og andre medlemsorganisasjoner har regler om eksklusjon, og at disse av og til anvendes for å ta medlemskapet fra personer som opptrer i strid med organisasjonens formål og interesser. Det er imidlertid svært uvanlig at slike regler om eksklusjon innebærer at de gjenværende medlemmene blir bedt om å bryte nesten all kontakt med nære familiemedlemmer og andre som enten har blitt ekskludert eller selv har meldt seg ut av organisasjonen. Dette kommenteres ikke av Zermatten. Departementet kan ikke se at gjennomgangen har vesentlig betydning verken for vurderingen av barns rettigheter eller for spørsmålet om diskriminering.

Med hilsen

Erik Saglie (e.f.)
ekspedisjonssjef

Geir Telstø
utredningsleder

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi
Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

---

¹ Vær hyrder for Guds hjord, kap. 12, avsnitt 15.